

Sygn. akt IV U 121/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sąd. Marta Żuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 listopada 2015r. w S.

odwołań M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z 28 października 2014r. nr (...), znak: (...) o uchyleniu decyzji o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz

decyzji z 4 grudnia 2014r. nr (...), znak: (...) o odmowie umorzenia należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego

oddala oba odwołania.

Sygn. akt: IV U 121/15 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 28 października 2014r. oznaczoną numerem (...) dyrektor Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. działając z upoważnienia likwidatora funduszu alimentacyjnego na podstawie art.162§2 kpa uchylił decyzję nr (...) z 11 marca 2014r. wydaną przez Oddział ZUS w O. o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w wysokości 13 425,12 złotych wskazując, że decyzja o rozłożeniu na raty spłaty należności alimentacyjnych podlega uchyleniu m.in. w przypadku opłacenia rat w częściowej wysokości, jeżeli kwota zaległości przekroczy wartość 10% należności objętych rozłożeniem na raty pomniejszonych o kwotę należności wykazanych w ostatniej racie. Decyzja z 11 marca 2014r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego została wydana z zastrzeżeniem dopełnienia przez ubezpieczonego określonych warunków. Ubezpieczony warunków tych nie dopełnił, gdyż opłacał raty w częściowej wysokości. W tych okolicznościach zaistniała podstawa do uchylenia decyzji o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (decyzja z 28 października 2014r. nr (...) k.49 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...)).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył M. G. wskazując, że zaniżył kwoty rat ze względu na stan zdrowia oraz trudne warunki materialne (odwołanie k.16 akt sprawy). Początkowo odwołanie to zarejestrowane zostało pod sygnaturą akt IV U 165/15).

Następnie decyzją z 4 grudnia 2014r. oznaczoną numerem (...) dyrektor Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. działając z upoważnienia likwidatora funduszu alimentacyjnego działając na podstawie art.68 ust.1 w zw. z

art.63 ust.3 i 4 ustawy z 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych odmówił umorzenia należności M. G. wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 10 725,12 złotych. W uzasadnieniu powyższej decyzji wskazano, że ubezpieczony nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich należności, jednakże sytuacja w jakiej się znajduje nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia. Odwołujący się posiada świadczenie emerytalne, które umożliwia regulowanie zobowiązań wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Ponadto korzystał on z ulgi w spłacie należności w ramach spłat ratalnych, z której nie wywiązał się. W tych okolicznościach likwidator funduszu alimentacyjnego stwierdził, że w sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności przemawiające za umorzeniem należności (decyzja z 4 grudnia 2014r. nr (...) k.49-51 akt organu rentowego - skoroszyt oznaczony numerem (...)z 2014r.).

Odwołanie od w/w decyzji złożył M. G. wnosząc o jej zmianę i umorzenie w całości należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że jego konkubina ma uszkodzony kręgosłup, co pociąga za sobą koszty związane z leczeniem i rehabilitacją. Ponadto sam cierpi na nadciśnienie i cukrzycę (odwołanie k.1 akt sprawy). Odwołanie zarejestrowane zostało pod sygnaturą akt IV U 121/15.

Postanowieniem z 5 listopada 2015r. Sąd połączył obie sprawy z odwołań M. G. do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygnaturą akt IV U 121/15 (postanowienie z 5 listopada 2015r. k.35v – minuta 2 nagrania).

W odpowiedzi na odwołania M. G. organ rentowy wniósł o ich oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawarte w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.3 i 18 akt sprawy). W tym miejscu wskazać należy, że odpowiedzi na odwołanie od decyzji z 28 października 2014r. organ rentowy błędnie określił datę decyzji na 4 listopada 2014r. (odpowiedź na odwołanie k.18 akt sprawy). Oznaczenie decyzji przywołane przez skarżącego odnosi się do decyzji z 28 października 2014r. (vide: odwołanie k.16 akt sprawy i decyzja z 28 października 2014r. nr 184/14 k.49 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...)).

Sąd ustalił, co następuje:

Skarżący M. G. posiada zadłużenie wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz syna wymienionego (okoliczność niesporna).

W dniu 7 stycznia 2014r. wpłynął do likwidatora funduszu alimentacyjnego wniosek skarżącego o wstrzymanie egzekucji ze świadczenia emerytalnego wskazując, że samodzielnie będzie wpłacał do komornika określone kwoty do 20. dnia każdego miesiąca (wniosek skarżącego z 3 stycznia 2014r. z datą wpływu do organu rentowego w dniu 7 stycznia 2014r. k.1 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...)). Organ rentowy potraktował powyższe pismo jako wniosek o rozłożenie na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego i decyzją z 11 marca 2014r. oznaczoną numerem (...) rozłożył na raty należności skarżącego z powyższego tytułu w łącznej wysokości 13 425,12 złotych. Układ ratalny został zawarty na okres od 28 marca 2014r. do 22 grudnia 2014r. i przewidywał wpłatę przez skarżącego 10 rat płatnych co miesiąc – w oznaczonym terminie - poczynając od marca do grudnia 2014r. w kwocie po 300 złotych miesięcznie pierwszych 9 rat i w kwocie 10 725,12 złotych – 10 rata z zastrzeżeniem, że spłaty kwoty zadłużenia określonej w 10. racie może podlegać zmianie po złożeniu stosownego wniosku przez skarżącego do 20 listopada 2014r. W przedmiotowej decyzji przewidziano, że będzie ona podlegała uchyleniu w przypadku wystąpienia jednego z określonych w niej warunków, m.in. w przypadku opłacenia rat w częściowej wysokości, jeżeli kwota zaległości przekroczy wartość 10% należności objętych rozłożeniem na raty pomniejszych o kwotę należności wykazanych w ostatniej racie (decyzja z 11 marca 2014r. nr (...) o rozłożeniu należności na raty k.33-35 akt organu rentowego - skoroszyt oznaczony numerem (...)).

Skarżący realizował układ wpłacając w terminie trzy pierwsze raty po 300 złotych każda z nich, a kolejne raty opłacał w niższej kwocie niż przewidziano w układzie ,tj. w wysokości po 110 złotych miesięcznie (pismo skarżącego z datą wpływu do organu rentowego w dniu 20 listopada 2014r. wraz z załącznikami w postaci dowodów wpłat k.33-36 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...)). Wobec niedotrzymania przez ubezpieczonego warunków układu ratalnego zaskarżoną decyzją z 28 października 2014r. oznaczoną numerem (...) dyrektor Oddziału

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w O. działając z upoważnienia likwidatora funduszu alimentacyjnego na podstawie art.162§2 kpa uchylił decyzję nr (...) z 11 marca 2014r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu (decyzja z 28 października 2014r. nr (...) k.49 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...)).

Następnie w dniu 17 października 2014r. wpłynął do organu rentowego wniosek skarżącego o umorzenie należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego motywowany trudną sytuacją zdrowotną i materialną uniemożliwiającą spłatę zadłużenia. Skarżący wskazał, że utrzymuje się z emerytury rolniczej w kwocie 860 złotych, a niewielkie gospodarstwo rolne oddał w dzierżawę. Ponadto opiekuje się konkubiną, która jest niepełnosprawna po urazie kręgosłupa (wniosek o umorzenie należności z 13 października 2014r. z datą wpływu do organu rentowego w dniu 17 października 2014r. k.1 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...) z 2014r.).

Zaskarżoną decyzją z 4 grudnia 2014r. oznaczoną numerem (...) odmówiono skarżącemu umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego w kwocie 10 725,12 złotych z uzasadnieniem jak na wstępie (decyzja z 4 grudnia 2014r. nr (...) k.49-51 akt organu rentowego - skoroszyt oznaczony numerem (...) z 2014r.).

Skarżący M. G. ma 66 lat i wykształcenie podstawowe. Jest rozwiedziony, ma jednego pełnoletniego syna S. G. – w wieku 27 lat. Obowiązek alimentacyjny wobec syna ustał. W przeszłości przez około 30 lat skarżący był rolnikiem. Gospodarstwo rolne o powierzchni około 6 ha nabył po rodzicach. Obecnie jest emerytem, przysługuje mu emerytura rolnicza w wysokości około 860 złotych netto miesięcznie. Większość nieruchomości rolnych skarżący sprzedał około 6-7 lat temu. Obecnie pozostał mu 1 ha ziemi, który wydzierżawił za podatek. Skarżący mieszka w K. gmina S. powiat Ł. na posesji stanowiącej jego własność zabudowanej drewnianym domem. Od 15 lat ubezpieczony pozostaje w nieformalnym związku ze S. Z.. Kilka lat temu ubezpieczony spowodował wypadek, w którym S. Z. doznała uszkodzenia kręgosłupa spadając ze skutera kierowanego przez skarżącego. Od tego czasu S. Z. (lat 57) ma niedowład poniżej szyjnej części kręgosłupa. Wymaga stałej opieki i pomocy w podstawowych czynnościach życiowych. Przez 2 lata S. Z. przebywała w Zakładzie (...) w S. oraz w Ł., a rok temu skarżący zabrał ją do swojego domu. S. Z. jest wdową, ma dwoje pełnoletnich dzieci. Jest podopieczną Gminnego Ośrodka Pomocy (...) w S.. Co drugi dzień przychodzi do niej opiekunka, która sprząta w mieszkaniu, pierze, gotuje, a ponadto wykonuje przy S. Z. czynności higieniczne oraz karmi ją. Wizyty lekarza odbywają się w miejscu pobytu S. Z.. S. Z. nie ma prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Pobiera świadczenie z opieki społecznej w kwocie 500 złotych miesięcznie. Z pozostałym zakresie S. Z. opiekuje się skarżący. Oprócz skarżącego i S. Z. w domu skarżącego mieszka jego brat w wieku 69 lat, będący emerytem. W domu skarżącego jest bieżąca woda i gaz z butli. Skarżący leczy się na nadciśnienie tętnicze i cukrzycę, pozostaje pod opieką lekarza rodzinnego. Na leki wydaje około 100 złotych miesięcznie. Ponadto uiszcza opłaty za energię elektryczną w kwocie 200 złotych na kwartał, za wodę około 20-30 złotych na kwartał, za butlę gazu 50 złotych raz na 2 miesiące, za wywóz śmieci około 90 złotych na kwartał. W przeliczeniu na miesiąc opłaty te wynoszą około 135 złotych. Poza posesją zabudowaną domem i nieruchomością oddaną w dzierżawę skarżący nie ma innego majątku. Nie posiada oszczędności. Ze sprzedaży pozostałych nieruchomości rolnych około 6-7 lat temu uzyskał kwotę 35 000 złotych. Z uzyskanych środków spłacił zadłużenie wobec KRUS, a resztę podzielił między siostrę i syna. Poza zadłużeniem wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego skarżący nie ma innych długów (zaświadczenie (...) w S. z 3 listopada 2015r. dot. S. Z., karta informacyjna z pobytu S. Z. w ZOL w Ł. oraz dokumentacja fotograficzna – w kopercie na k.12 akt sprawy, zaświadczenie Wójta Gminy S. z 28 października 2014r. dot. gospodarstwa rolnego skarżącego oraz dokumentacja medyczna skarżącego i orzeczenie o stopniu niepełnosprawności dotyczące S. Z. k.22 i koperta k.39 akt organu rentowego – skoroszyt oznaczony numerem (...) z 2014r., zeznania świadka A. K. k.37-37v – nagranie od minuty 42 do 49 i zeznania ubezpieczonego k.37v – nagranie od minuty 50 do 51 i k.36-37 – nagranie od minuty 12 do 40).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania M. G. podlegały oddaleniu.

Nieuzasadnione okazało odwołanie skarżącego od decyzji z 28 października 2014r. oznaczonej numerem (...), w której likwidator funduszu alimentacyjnego – z jego upoważnienia dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na podstawie art.162§2 kpa uchylił decyzję nr (...) z 11 marca 2014r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Z przedstawionych wyżej ustaleń wynika, że udzielając skarżącemu ulgi w spłacie przedmiotowych należności ,tj. rozkładając zadłużenie na raty zastrzeżono sytuację – odnosząc się do zaniechania realizacji układu lub nieprzestrzegania ustalonych warunków spłaty, w których organ na podstawie art.162§2 kpa podejmuje decyzję o uchyleniu decyzji o rozłożeniu na raty należności. W sprawie niesporne jest, że skarżący po trzech miesiącach realizowania układu zaczął opłacać raty w kwocie blisko 2 razy niższej niż przewidziano w układzie. W tych okolicznościach zaistniała przesłanka uzasadniająca uchylenie decyzji o rozłożeniu należności na raty. Twierdzenie skarżącego, że zaniżył kwoty rat z powodu złej sytuacji materialnej nie może odnieść zamierzonego przez skarżącego skutku. Ubezpieczony zaakceptował warunki spłaty należności ustalone w decyzji z 11 marca 2014r. o rozłożeniu należności na raty i był świadomy skutków zaniechania realizacji układu. W tych okolicznościach odwołanie skarżącego od decyzji z 28 października 2014r. nie mogło być uwzględnione i na podstawie art.477¹⁴§1 kpc podlegało oddaleniu.

Nieuzasadnione okazało się również odwołanie skarżącego od decyzji z 4 grudnia 2014r. o odmowie umorzenia należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z art.68 ust.1 ustawy z 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006r. Nr 139, poz.992 ze zm.) w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu. Ustawa nie określa, co należy rozumieć przez szczególnie uzasadnione przypadki związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów pozostawiając tę kwestię do oceny w świetle okoliczności konkretnej sprawy. W orzecnictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych wypracowane zostały jednak poglądy co do wykładni powyższego sformułowania. I tak przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z 10 listopada 2010r. w sprawie I UK 119/10 (Lex nr 686798) stwierdził m.in., że o szczególnie uzasadnionych przypadkach można mówić w sytuacjach losowych lub nadzwyczajnych powodujących, że zobowiązany alimentacyjnie nie jest w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości bez uszczerbku dla jego zdrowia, a ponadto, że nie zachodzą podstawy do umorzenia należności wobec funduszu alimentacyjnego, jeżeli alimentacyjnie zobowiązany posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych. Sąd Okręgowy podziela w całości powyższe poglądy.

W niniejszej sprawie M. G. wnosił o umorzenie należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego powołując się na trudną sytuację zdrowotną i materialną akcentując w szczególności fakt opieki nad niepełnosprawną w stopniu znacznym S. Z., z którą od wielu lat pozostaje w związku nieformalnym. Analizując okoliczności sprawy Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że nie zachodzą ustawowe przesłanki do umorzenia należności skarżącego wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Niesporne są okoliczności dotyczące S. Z., która na skutek wypadku komunikacyjnego stała się osobą niepełnosprawną i wymagającą stałej opieki. Niesporne jest również to, że od około roku S. Z. mieszka u skarżącego, a skarżący w miarę możliwości, z pomocą opiekunki społecznej opiekuje się wyżej wymienioną. Okoliczność roztoczenia przez skarżącego opieki nad S. Z. - wobec której nie jest zobowiązany alimentacyjnie (S. Z. posiada pełnoletnie dzieci) - jest zrozumiała w kontekście więzi łączących skarżącego i S. Z. i jako taka zasługuje na aprobatę. Okoliczność ta, nie uzasadnia jednak oceny, iż po stronie skarżącego zaszyły ustawowe przesłanki do umorzenia należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Ubezpieczony, co należy podkreślić, ma stałe źródło utrzymania, które pozwala mu na choćby częściową spłatę zadłużenia i oceny tej nie zmienia fakt, że świadczenie to nie jest wysokie (około 860 złotych netto miesięcznie). Skarżący nie posiada żadnych osób na utrzymaniu – wobec których byłby zobowiązany alimentacyjnie, a stan zdrowia skarżącego, jakkolwiek niezadowolający nie jest sytuacją wyjątkową. Schorzenia, na które cierpi ubezpieczony mają charakter przewlekły i niewątpliwie wymagają stałego leczenia, ale biorąc pod uwagę wiek skarżącego – 66 lat nie są sytuacją odosobnioną. Schorzenia tego rodzaju dotyczą znacznej grupy osób w wieku skarżącego, a zauważyć należy, że skarżący nie posiada orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. W tych okolicznościach nie można uznać, aby w sprawie zachodził

szczególnie uzasadniony przypadek nakazujący uwzględnienie wniosku o umorzenie należności. Sytuacja materialna i zdrowotna skarżącego jest trudna, ale nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku, nie daje również podstaw do przyjęcia, że spłata przez skarżącego choćby części zadłużenia jest niemożliwa. Przed wystąpieniem o umorzenie należności skarżący wystąpił o rozłożenie należności na raty i ulga taka została mu udzielona. Mimo, iż układ nie został zrealizowany, to pokazał, że choćby częściowa spłata należności przez ubezpieczonego – nawet w ratach niższych niż ustalone w układzie - jest możliwa. Podkreślić wreszcie należy, że istniejące po stronie skarżącego zadłużenie nie powstało nagle, ale wynika z wieloletniego nieregulowania należności wynikających z obowiązku alimentacyjnego wobec syna. Wskazać również trzeba, że w niezbyt odległej przeszłości – 6-7 lat temu, po sprzedaży nieruchomości rolnych, skarżący dysponował dość znaczną sumą pieniędzy (35 000 złotych) pozwalającą na choćby częściowe uregulowanie należności wobec funduszu alimentacyjnego. Skarżący nie zdecydował się jednak na to i środki pozostałe po spłacie zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników, podzielił – jak zeznał - między członków rodziny.

Mając na uwadze całokształt powyższych okoliczności Sąd uznał, że odwołanie M. G. od decyzji z 4 grudnia 2014r. nie zasługuje na uwzględnienie i dlatego na podstawie art.477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.